

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.411.002.26.2023

Pani
Beata Żak
Dyrektor
Szkoły Podstawowej Nr 1
im. gen. Stanisława Dąbka w Nisku
ul. Juliusza Słowackiego 10
37-400 Nisko

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

R/23/001/LRZ Działania podejmowane na rzecz ograniczenia dostępności i spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież na terenie województwa podkarpackiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. gen. Stanisława Dąbka w Nisku ¹ , ul. Juliusza Słowackiego 10, 37-400 Nisko.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dyrektorem Szkoły Podstawowej Nr 1 im. gen. Stanisława Dąbka w Nisku od dnia 1 września 2010 r. jest Pani Beata Żak ² .
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania podejmowane przez szkoły na rzecz ograniczenia dostępności i spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież na terenie województwa podkarpackiego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały wpływ na działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Edyta Niegowska-Buko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/68/2023 z 1 marca 2023 r. (akta kontroli str. 5-12)

¹ Dalej: Szkoła. Od dnia 1 września 2022 r. Szkoła funkcjonuje w ramach Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 3 w Nisku.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Deklarowana w Szkole wiedza na temat szkodliwości napojów energetyzujących⁵ nie przełożyła się na realne działania w celu ograniczenia ich dostępności i konsumpcji. Fakt, że był to istotny problem w środowisku i dotyczył także uczniów Szkoły potwierdziły wyniki ankiet przeprowadzonych przez NIK, gdzie 71% poinformowało, że w ich Szkole/środowisku pije się dużo napojów energetyzujących, zaś 19%, że pije je, w tym 31% – nawet więcej niż jeden napój dziennie. Powszechność spożywania energetyków pokazały też wyniki 153 ankiet przygotowanych przez pracowników Szkoły i wypełnionych przez uczniów, według których 48% uczniów piło takie napoje. Pomimo obowiązków określonych w przepisach oświatowych, w Szkole, do czasu rozpoczęcia kontroli NIK, nie podjęto żadnych działań wychowawczych i profilaktycznych, zmierzających do eliminowania zagrożeń związanych z tym zjawiskiem. Spowodowane to było brakiem zainteresowania pracowników Szkoły ww. zagadnieniem.

Do czasu rozpoczęcia kontroli NIK, problematyka szkodliwości spożywania napojów energetyzujących nie została uwzględniona ani w corocznych diagnozach potrzeb rozwojowych uczniów ani w opracowanych na ich podstawie programach wychowawczo-profilaktycznych Szkoły.

Niezgodnie z przepisem art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*⁶, diagnozy opracowane w okresie objętym kontrolą nie odnosiły się do czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia zwiększenie zainteresowania, po rozpoczęciu kontroli NIK, tematyką szkodliwości napojów energetycznych i realizację szeregu działań zmierzających do zwiększenia świadomości wśród młodych ludzi w tym zakresie.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

⁵ Napój energetyzujący (ang. energy drink) to potocznie napój energetyczny i energetyk, inny niż napój izotoniczny – pobudzający, przeważnie gazowany napój bezalkoholowy, z reguły zawierający kofeinę, taurynę i guaranę. https://pl.wikipedia.org/wiki/Nap%C3%B3j_energetyzuj%C4%85cy. Dalej: napój energetyzujący, napój energetyczny lub energetyk.

⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania podejmowane przez szkoły na rzecz ograniczenia dostępności i spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież na terenie województwa podkarpackiego.

Opis stanu faktycznego

Problematyka rosnącego spożycia napojów energetyzujących przez młodzież nie była przedmiotem zainteresowań pracowników Szkoły do chwili rozpoczęcia kontroli.

Dyrektor wyjaśniła, że w Szkole temat napojów energetycznych nie był dotychczas podejmowany, gdyż nie zauważyliśmy, żeby występował wśród naszych uczniów. Realizujemy standardy szkoły promującej zdrowie, podejmujemy ciągłe działania m.in. w zakresie zdrowego odżywiania i w tym zakresie prowadzone są różnego rodzaju aktywności. Mimo, iż energetyki nie były objęte odrębnymi działaniami, przy okazji zdrowego odżywiania temat ich szkodliwości z pewnością był sygnalizowany. W dniu 21 marca 2023 r. w Szkole zorganizowana została impreza profilaktyczna pt. Energetyki to są złe nawyki. Obok pokoju nauczycielskiego na stałej tablicy edukacyjnej dotyczącej promocji zdrowia umieszczono materiały dotyczące szkodliwości napojów energetycznych.

(akta kontroli str. 13-14)

Cytowane wyjaśnienia potwierdzają dokumenty przedłożone podczas kontroli i opisane w pkt.1.2.

(akta kontroli str. 26-93)

Dyrektor stwierdziła, że pracownicy Szkoły, wiedzę o szkodliwości napojów energetyzujących pozyskiwali z dostępnych obecnie informacji w mediach, prasie czy internecie. Podczas zorganizowanej w dniu 21 marca 2023 r. imprezy profilaktycznej mieli możliwość jej pogłębienia. Nie było szkoleń dla nauczycieli dotyczących napojów energetyzujących. Nie były one ujęte w planach szkoleń na poszczególne lata. Nauczyciele też nie zgłaszali potrzeby realizacji takich szkoleń.

(akta kontroli str. 13)

Szkoła nie wystąpiła do innych organów z wnioskami o podjęcie działań ograniczających dostępność i spożywanie napojów energetyzujących przez młodzież.

Dyrektor wyjaśniła, że Szkoła nie występowała do innych organów z takimi wnioskami, gdyż problem w Szkole nie był zauważalny. W Szkole nie było sklepiku ani automatu samosprzedającego, w związku z czym napoje te nie były dostępne dla uczniów na terenie Szkoły. Nie zauważyliśmy również spożywania przez dzieci napojów energetyzujących w Szkole.

(akta kontroli str. 15)

1.1 W okresie objętym kontrolą na terenie Szkoły nie funkcjonował sklepik szkolny. Nie było również automatu samosprzedającego środki spożywcze. Na terenie Szkoły nie stwierdzono również opakowań po napojach energetyzujących.

(akta kontroli str. 16-25)

1.2 Zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek⁷, na szkoły nałożono, dostosowane do potrzeb uczniów i środowiska, obowiązki podejmowania działań

⁷ T.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2198.

wychowawczych i profilaktycznych – także mające na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmocnienie pożądanego zachowań.

Szkoła należy do Krajowej Sieci Szkół Promujących Zdrowie i Europejskiego Programu Szkoły dla Zdrowia w Europie. Realizuje standardy szkoły promującej zdrowie, podejmując systemowe działania na rzecz zdrowia całej społeczności szkolnej. W dniu 23 listopada 2016 r. uzyskała w tym zakresie certyfikat Ministra Edukacji Narodowej na okres pięciu lat. Szkoła podejmuje dalsze działania m.in. w zakresie zdrowego odżywiania w celu jego uzyskania w następnych latach. Działania te do czasu rozpoczęcia kontroli nie były ukierunkowane na spożywanie napojów energetycznych.

(akta kontroli str. 26-56)

W latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022 w Szkole nie podejmowano działań wychowawczych i profilaktycznych dotyczących problemu spożywania napojów energetyzujących.

Dyrektor wyjaśniła, że w Szkole nie podejmowano działań wychowawczych i profilaktycznych dotyczących problemu spożywania napojów energetyzujących, gdyż problemu tego w Szkole nie zauważono. Do Szkoły uczęszczają młodsze dzieci, które spożywają w nadmiernej ilości słodczy, dlatego skupiliśmy się na działalności promującej zdrowe odżywianie i aktywność fizyczną. W obecnym roku szkolnym w związku z nagłośnieniem medialnym i ankietą NIK dotyczącą napojów energetyzujących, a także rozpoczętą kontrolą NIK podjęliśmy działania edukacyjne, dotyczące również szkodliwości spożywania napojów energetycznych.

(akta kontroli str. 14, 425)

Działania bezpośrednio odnoszące się do szkodliwości spożywania napojów energetyzujących realizowano od roku szkolnego 2022/2023 po otrzymaniu ankiety z NIK, dotyczącej spożywania napojów energetyzujących oraz po rozpoczęciu kontroli. W ramach 15 lekcji z uczniami zrealizowano łącznie 14 tematów z tego zakresu, tj.:

- *Użytki – co o nich wiemy. Napoje energetyzujące współczesne zagrożenie zdrowotne dla dzieci i młodzieży* – w dniu 1 marca 2023 r., w klasie 5A;
- *Pogadanka na temat spożywania i szkodliwości napojów energetyzujących* – w dniu 2 marca 2023 r., w klasie 2B;
- *Pogadanka na temat negatywnego wpływu napojów energetyzujących na nasz organizm* – w dniu 3 marca 2023 r., w klasie 2A;
- *Co wiemy o działaniu napojów energetyzujących?* – w dniu 3 marca 2023 r., w klasie 8B i w dniu 10 marca 2023 r., w klasie 8A;
- *Jak radzić sobie z emocjami? Szkodliwość energetyków* – w dniu 3 marca 2023 r., w klasie 6A;
- *Rozmowa na temat szkodliwości spożywania napojów energetyzujących* – w dniu 7 marca 2023 r., w klasie 3A;
- *Szkodliwość spożywania napojów energetyzujących* – pogadanka – w dniu 7 marca 2023 r., w klasie 4A;
- *Czym są napoje energetyczne? Jak działają na organizm dzieci i młodzieży?* – w dniu 9 marca 2023 r., w klasie 5B;
- *Wpływ napojów energetycznych na zdrowie. Oglądanie filmu edukacyjnego Co się dzieje, gdy pijesz napoje energetyczne* – w dniu 10 marca 2023 r., w klasie 3B;
- *Energetyk nie doda ci skrzydeł* – w dniu 10 marca 2023 r., w klasie 7;
- *Przygotowujemy plakat o napojach energetycznych* – w dniu 16 marca 2023 r., w klasie 5B;

- *Słodczyce i napoje energetyzujące – uzależnienie i wpływ na zdrowie* – w dniu 24 marca 2023 r., w klasie 4B;
- *Stop energetykom* – prezentacja – w dniu 28 marca 2023 r., w klasie 4A;
- *Co to są napoje energetyzujące. Skutki picia energetyków* – w dniu 26 maja 2023 r., w klasie 3B.

(akta kontroli str. 412-424)

W Szkole w dniu 21 marca 2023 r. zorganizowano imprezę profilaktyczną pt. *Energetyki to złe nawyki*, której celem było uświadomienie uczniom, jak szkodliwy wpływ na organizm ma spożycie napojów energetyzujących. Scenariusz imprezy obejmował m.in.: projekcję filmu pt. *Jak energetyki działają na nasz organizm*, prelekcję pracownika Działu Edukacji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Nisku, pracę uczniów w grupach, w tym wykonanie dwóch plakatów pt. *Skutki spożywania napojów energetycznych* i pt. *Stop energetykom*. Plakaty te zostały umieszczone w Szkole przy wejściu. Na tablicy edukacyjnej dotyczącej promocji zdrowia zamieszczono materiały dotyczące szkodliwości napojów energetycznych.

(akta kontroli str. 57-72)

Dyrektor wyjaśniła, że w Szkole nie zaobserwowaliśmy problemu związanego ze spożywaniem napojów energetycznych, w związku z czym temat ten nie był podejmowany na lekcjach z uczniami ani na spotkaniach z rodzicami. Szkoła nie zamieszczała takich informacji na stronach internetowych ani na Facebooku. Obecnie, podjęliśmy szereg działań o tej tematyce. Związane jest to z nagłośnieniem medialnym szkodliwości spożywania energetyków oraz otrzymaną ankietą z Najwyższej Izby Kontroli dotycząca tego zagadnienia.

(akta kontroli str. 94)

Na spotkaniach z rodzicami w dniu 29 marca 2023 r. przedstawione zostały dwie prezentacje dotyczące szkodliwości napojów energetycznych, przygotowane przez nauczycieli, tj. *Napoje energetyczne czy sport?* oraz *Energetyki – wpływ na zdrowie naszych dzieci*.

(akta kontroli str. 73-93)

Na stronie internetowej Szkoły zostały zamieszczone materiały dotyczące szkodliwości napojów energetycznych.

(akta kontroli str. 95-97)

1.3 Przepis art. 26 ust. 2 i 3 ustawy *Prawo oświatowe* nakazuje opracowanie programu wychowawczo-profilaktycznego na podstawie wyników corocznej diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych. Diagnozę przeprowadza dyrektor szkoły albo upoważniony przez niego pracownik szkoły.

Coroczne diagnozy opracowane przez Szkołę nie uwzględniały zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych, w tym nie odnosiły się również do tematyki napojów energetyzujących. Przy ich opracowywaniu nie przeprowadzono badania ankietowego. Wykorzystywano jedynie wywiad, obserwacje oraz rozmowy indywidualne z rodzicami i uczniami oraz analizy dokumentacji szkolnej, dzienniki lekcyjne i dokumenty psychologa szkolnego.

(akta kontroli str. 98-178)

Dyrektor wyjaśniła, że *opracowując diagnozy potrzeb nie wykorzystywaliśmy ankiet, gdyż byłam przekonana, iż w naszym środowisku szkolnym jesteśmy w stanie zdiagnozować potrzeby rozwojowe uczniów na podstawie rozmów na lekcjach wychowawczych, podczas spotkań z rodzicami na wywiadówkach czy korzystając z dokumentacji psychologa szkolnego. Z obserwacji tej nie wynikały zagrożenia związane z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych, w tym energetyków, dlatego nie zostały opisane w diagnozach. W Szkole również nie zaobserwowano problemu dotyczącego spożywania napojów energetyzujących przez dzieci. Kontrola oraz liczne przekazy w mediach dotyczące energetyków spowodowały, iż zleciłam przeprowadzenie badania ankietowego w Szkole w tym zakresie. Podejmę również działania zapewniające przeprowadzenie badań ankietowych przed corocznymi diagnozami.*

(akta kontroli str. 179-180)

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego przez Szkołę w dniu 27 kwietnia 2023 r. na grupie 153 uczniów, dotyczącego napojów energetycznych i ich wpływu na zdrowie wykazały m.in., że:

- napoje energetyczne piło kiedykolwiek 74 uczniów (48%), 79 uczniów (52%) nie robiło tego nigdy;
- 10 uczniów pije je codziennie, jeden uczeń – dwa razy w tygodniu, czterech uczniów – kilka razy w tygodniu, 13 – kilka razy w miesiącu, 45 uczniów pije takie napoje bardzo rzadko, natomiast 80 uczniów nie piło ich nigdy;
- 51 uczniów (33%) uważa, że napoje energetyczne działają, 31 uczniów (20%) – uważa, że nie, 71 (47%) uczniów nie miało na ten temat zdania;
- 70 uczniów (46%) uważa, że napoje energetyczne są szkodliwe dla zdrowia, 13 (8%) – że nie, 64 uczniów (42%) – uzależniało to od ilości spożywania, a 6 (4%) nie miało na ten temat zdania;
- 26 uczniów (17%) sięga po napoje energetyczne w sytuacji wzmożonego wysiłku fizycznego i umysłowego, 28 uczniów (18%) – gdy czuje pragnienie, 8 uczniów (5%) robi to za namową kolegów, 91 uczniów (60%) nie robi tego nigdy;
- 37 uczniów (24%) twierdzi, że rodzice zezwalają im na picie napojów energetyzujących, 100 uczniów (65%) nie ma takiej zgody, 16 (11%) uczniów spożywa napoje bez wiedzy rodziców;
- 77 uczniów (50%) stwierdziło, że po akcji informacyjnej zorganizowanej w Szkole ograniczy spożywanie napojów energetycznych, 34 uczniów (22%), że nie ograniczy, 42 uczniów (28%) nie było jeszcze zdecydowanych.

(akta kontroli str. 181-187)

1.4 Przepis art. 26 ust. 1 ustawy *Prawo oświatowe* stanowi, że szkoły realizują program wychowawczo-profilaktyczny obejmujący: treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów oraz treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców. Przepis art. 84 ust. 2 pkt 1 cyt. ustawy stanowi, że do kompetencji rady rodziców, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, należy uchwalanie w porozumieniu z radą pedagogiczną programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły lub placówki, o którym mowa w art. 26.

W Szkole opracowano programy wychowawczo-profilaktyczne na poszczególne lata szkolne, które zawierały elementy określone w przepisie art. 26 ust. 1 cyt. ustawy. W dokumentach tych nie odniesiono się do zagrożeń związanych ze spożywaniem napojów energetyzujących przez młodzież szkolną.

(akta kontroli str. 188-405)

Dyrektor wyjaśniła, że *w programach wychowawczo-profilaktycznych nie odniesiono się do tematu spożywania napojów energetycznych przez dzieci, gdyż w naszej Szkole problem nie występował i w opracowanych diagnozach szkolnych również nie*

był opisany. Zamierzamy poprzedzić diagnozy ankietami skierowanymi do uczniów, rodziców i nauczycieli, aby pełniej diagnozować potencjalne zagrożenia.

Dotyczy to również zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych. Myślę, że przeprowadzenie diagnoz również w oparciu o badanie ankietowe pozwoli dokładniej diagnozować potencjalne zagrożenia.

(akta kontroli str. 406)

1.5 Spośród 70 uczniów Szkoły, którzy wypełnili ankiety opracowane przez NIK na potrzeby niniejszej kontroli:

- 13 (tj. 19%) wskazało, że pije napoje energetyzujące;
- dziewięciu (69%) stwierdziło, iż kupowało napoje energetyzujące w sklepiku w pobliżu Szkoły, czterech (31%) – w innych miejscach, jeden (8%) – w automacie znajdującym się poza Szkołą i jeden (8%) miał napoje z domu;
- 50 (71%) stwierdziło, że w ich Szkole/środowisku pije się dużo energetyków;
- sześciu uczniów (46%) wskazało, że pije napoje energetyzujące sporadycznie, pięciu (38%) – kilka razy w miesiącu, dwóch (15%) – kilka razy w tygodniu;
- czterech uczniów (31%) stwierdziło, że zdarzało się im wypić więcej niż jeden napój dziennie, jeden (8%) – dwa napoje dziennie, jeden (8%) – trzy napoje dziennie, jeden (8%) – pięć napojów dziennie, jeden (8%) – dziesięć napojów dziennie;
- 10 uczniów (77%) piło energetyki ze względu na smak, ośmiu (62%) – w celu pobudzenia do nauki, dwóch (15%) – z przyzwyczajenia, jeden (8%) – z powodu adrenaliny i jeden (8%) – z innych niż ww. powodów;
- 66 uczniów (94%) było świadomych, że napoje energetyzujące szkodzą zdrowiu i mogą prowadzić do uzależnienia;
- w przypadku 37 uczniów (56%) świadomość w ww. zakresie pochodziła od rodziny, 33 (50%) – z mediów, 24 (36%) – ze Szkoły, 13 (20%) – z oznakowania produktów, 10 (15%) – od rówieśników i dwóch (3%) – z innych źródeł;
- 27 uczniów (39%) podało, że Szkole lub w środowisku, w którym spędzają wolny czas była mowa o szkodliwości napojów energetyzujących;
- siedmiu uczniów (26%) stwierdziło, że powyższe informacje zostały im przekazane w trakcie lekcji.

Aby ograniczyć spożywanie przez młodych ludzi napojów energetyzujących wskazali oni m.in. na konieczność: wycofania ich ze sprzedaży, umożliwienia zakupu jedynie osobom powyżej 18. roku życia, podniesienia cen, zastąpienia ich czymś innym i zdrowszym oraz uświadamiania o szkodliwości tych napojów.

(akta kontroli str. 407-408)

Spośród 58 rodziców uczniów Szkoły, którzy wypełnili ankiety opracowane przez NIK na potrzeby niniejszej kontroli:

- 53 (91%) stwierdziło, że ich dzieci nie piją napojów energetyzujących;
- pięciu (9%) wskazało, że ich dzieci takie napoje piją;
- czterech (80%) wskazało, że ich dzieci piją napoje energetyzujące sporadycznie, jeden (20%) – codziennie;
- czterech (80%) stwierdziło, że ich dzieciom nie zdarzyło się wypić więcej niż jeden napój dziennie, jeden z rodziców (20%) – nie miał wiedzy w tym zakresie;
- trzech rodziców (60%) stwierdziło, że ich dzieci piją energetyki ze względu na smak, dwóch (40%) – dla towarzystwa, jeden (20%) – w celu pobudzenia do nauki;
- żaden z rodziców nie stwierdził, aby jego dziecko miało niepokojące objawy po wypiciu napojów energetyzujących;
- 57 rodziców (98%) było świadomych, że napoje energetyzujące szkodzą zdrowiu i mogą prowadzić do uzależnienia;
- w przypadku 39 rodziców (68%) świadomość w ww. zakresie pochodziła z mediów, 21 (37%) – z oznakowania produktów, 19 (33%) – ze środowiska, 10 (18%) – ze

Szkoły, dziewięciu (16%) – od rodziny, siedmiu (12%) – z innych źródeł (literatury, Internetu, wywiadu u lekarza specjalisty czy wykształcenia);

- jeden z rodziców (2%) sygnalizował w Szkole problem szkodliwości spożywania energetyków przez młodych ludzi, w inny niż wskazany w ankiecie sposób;

- trzech rodziców (3%) zgłaszało problem spożywania napojów energetyzujących do innych niż Szkoła podmiotów (nie wskazali jednak do jakich).

Aby ograniczyć spożywanie przez młodych ludzi napojów energetyzujących rodzice wskazali m.in. na konieczność: wprowadzenia zakazu ich produkcji, dystrybucji, sprzedaży i spożywania, sprzedaży do 18. roku życia, kary dla sprzedawców sprzedających energetyki dzieciom; odpowiedniego edukowania, pogadań z lekarzami mającymi styczność z małymi pacjentami, którzy chorują po spożyciu energetyków.

(akta kontroli str. 409-411)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieuwzględnienie w działaniach wychowawczych i profilaktycznych – niezgodnie z obowiązkiem określonym w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie wymagań wobec szkół i placówek – stwierdzonych w środowisku szkolnym problemów dotyczących spożywania napojów energetyzujących.
2. Nieujęcie w corocznych diagnozach potrzeb rozwojowych uczniów oraz opracowywanych na ich podstawie programach wychowawczo-profilaktycznych Szkoły problematyki spożywania napojów energetyzujących.
3. Nieodniesienie się w diagnozach potrzeb rozwojowych, niezgodnie z przepisem art. 26 ust. 2 ustawy *Prawo oświatowe*, do czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Podejmowanie kompleksowych działań wychowawczych i profilaktycznych dotyczących problematyki spożywania napojów energetyzujących przez uczniów Szkoły.
2. Uwzględnianie problematyki spożywania napojów energetyzujących w diagnozach potrzeb rozwojowych uczniów oraz w programach wychowawczo-profilaktycznych odpowiadających bieżącej sytuacji w Szkole.
3. Uwzględnianie w diagnozach potrzeb rozwojowych uczniów czynników chroniących i ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych, stosownie do przepisu art. 26 ust. 2 ustawy *Prawo oświatowe*.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o *NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o *NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o *NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 12 czerwca 2023 r.

Kontroler
Edyta Niegowska-Buko
Główny specjalista k. p.

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/